

IVN Westerwolde-Oldambt werkgroep Oldambt heeft een cursus ontwikkeld over het landschap van het Oldambt. De cursus is bedoeld voor mensen, die voordeel kunnen hebben of inspiratie kunnen putten uit kennis en inzicht over het landschap, waarin zij wonen, werken en ondernemen. Zoals toeristische en recreatieve ondernemers, belangengroepen van dorpen en wijken en groepen die zich bezighouden met een of meer facetten van de ruimtelijke ordening.

Opzet van de cursus

De cursus bestaat uit vijf (middag/avond)bijeenkomsten en twee excursies. Tijdens een cursusbijeenkomst zullen telkens twee bekende deskundige en betrokken sprekers interactief vertellen over de thema's die dan aan de orde zijn. De basisinformatie is beschikbaar in een cursusmap, die verder alle aanwijzingen zal bevatten voor het succesvol doorlopen van de cursus. De excursies illustreren zoveel mogelijk wat tijdens de cursusbijeenkomsten aan de orde is gekomen.

De cursus kent een opdracht voor elke deelnemer, waarbij samengewerkt wordt in groepjes van 2 a 3 deelnemers. Tijdens de slotbijeenkomst presenteren de groepjes de uitwerking van hun opdracht d.m.v.. PowerPoint, filmpje, interview, folder/brochure of een andere aansprekende en creatieve manier. Het presenteren heeft een wedstrijdelement onder het motto: Landscape Challenge. Deze laatste cursusdag zal ook feestelijk worden afgesloten met de uitreiking van een certificaat en een gevelbordje 'Ambassadeur Gastvrij Landschap Oldambt'.

Cursusdata

3 oktober 2022	Les 1; Ontstaan en ontwikkeling van het landschap
10 oktober 2022	Excursie 1; Bus- en wandeltocht rond de Dollard
14 november 2022	Les 2; Cultuurhistorie van het landschap 1
9 januari 2023	Les 3; Cultuurhistorie van het landschap 2
13 februari 2023	Les 4; De natuur van het Oldambt
2 ^e week maart 2023	Excursie 2; Vaartocht over de Dollard
20 maart 2023	Les 5; Landscape Challenge en afsluiting

Meer informatie via: Gerrit Smit mail: smit.ghanzi@home.nl Telefoon: 06 29513621

Cursuslocatie

Buurthuis Ganzedijk/Hongerige Wolf

Cursusorganisatie

De cursus "Gastvrij Landschap Oldambt" is ontwikkeld en georganiseerd door de werkgroep Oldambt van IVN Westerwolde Oldambt in samenwerking met de Stichting Verdrongen Geschiedenis.

Cursusinhoud

1^e bijeenkomst: maandag 3 oktober 2022 » 19.00 – 21.30 uur

Introductie en ontstaan en ontwikkeling van het landschap van het Oldambt

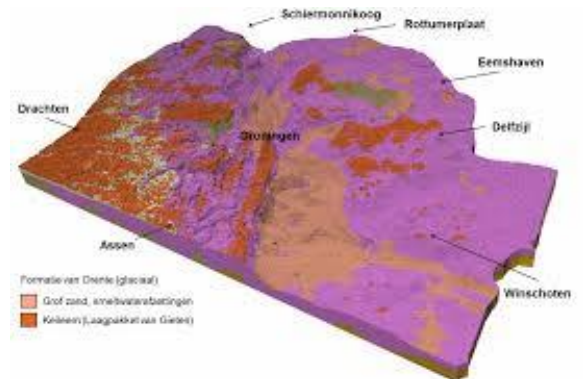

Tijdens deze bijeenkomst gaan we eerst even in vogelvlucht door de aspecten die later in de cursus verder uitgediept worden. We geven uitleg over enkele sleutelbegrippen die belangrijk zijn in het verhaal van het landschap van Oldambt en het kijken naar een landschap.

In het tweede deel van de bijeenkomst wordt verteld en vertoond hoe het landschap van het Oldambt zich door de eeuwen heeft gevormd en hoe het huidige landschap tot stand is gekomen. Gedurende de laatste ijstijden is de basis gelegd voor het huidige landschap. Er hebben zich vanaf het begin van de jaartelling enkele ingrijpende veranderingen in het landschap voorgedaan, waarbij de mens steeds een grotere rol heeft gespeeld. We concentreren ons op de ontwikkelingen die na de laatste ijstijd in ons gebied hebben plaatsgevonden en die grote invloed hebben gehad op de vorming van het landschap. Deze bijeenkomst heeft twee thema's:

1. korte schets van wat in de cursus aan de orde zal komen en inleiding in het lezen van het landschap aan de hand van de karakteristieken van het Oldambster landschap

2. Geologische geschiedenis en opbouw van het landschap van het Oldambt, zoals die zich na de laatste ijstijd heeft ontwikkeld.
– Ide van der Wal

2^e bijeenkomst: maandag 14-11-2022 » 19.00 – 21.30 uur

De cultuurhistorie van het landschap 1

De mensen hebben gedurende de eeuwen hun sporen achtergelaten in het landschap. Omdat het landschap zo vaak en drastisch is veranderd zijn de resterende sporen ook talloos en gevarieerd. De lintdorpen vertellen over de manier waarop het land in de Middeleeuwen en tijdens de inpolderingen werd ingericht. Vaak zijn er ook sporen, waar op gewezen moet worden.

Het landschap geeft aanwijzingen over hoe de bewoningsgeschiedenis er mogelijk uit heeft gezien. Dijkrestanten en kolken geven de loop van oude dijken weer, gemalen doen beseffen dat het landschap uit polders bestaat. Deze bijeenkomst heeft twee thema's:

1. Het Oldambt in de Middeleeuwen: de eerste nederzettingen en ontginningen

2. Het ontstaan van de Dollard en de inpolderingen en verdrinken dorpen

Hendrik van der Ham en Albert Buursma

3^e bijeenkomst: maandag 9 januari 2023 » 19.00 – 21.30 uur
De cultuurhistorie van het landschap 2

De mensen hebben gedurende de eeuwen hun sporen achtergelaten in het landschap. Omdat het landschap zo vaak en drastisch is veranderd zijn de resterende sporen ook talloos en gevarieerd. Het kunnen duidelijke sporen zijn als vestingen en schansen uit de tijd, dat het land op deze manier verdedigd werd. Het weidse landschap is mede bepaald door de opstrek- en beklemmingsrechten. Karakteristieke boerderijen met slingertuinen vertellen het verhaal van een bloeiende welvaart. Het landschap heeft mede vorm gekregen door de ontwikkeling van de landbouw na de 2^e wereldoorlog. En de aanleg van Blauwestad heeft het water in het landschap teruggebracht. Deze bijeenkomst heeft twee thema's:

1. Grensland vestingland: de sporen van strijd en conflicten in het landschap

2. De Graanrepubliek: de ontwikkeling van de landbouw en het landschap

Hendrik van der ham en Albert Buursma

4^e bijeenkomst: maandag 13 februari 2023 » 19.00 – 21.30 uur
De natuur van het Oldambt

Ook de natuur (in de betekenis van wat zich min of meer spontaan als flora en fauna aandient) heeft er gedurende de eeuwen anders uitgezien. Van veenbossen, hoogveenmoerassen en zandheuvelds naar de kwelders en slikken van het Dollard en vervolgens naar polders, die tijdens de ruilverkavelingen nog eens heringericht werden. De bestaande Dollard is nog slechts een derde van wat het ooit was. Tenslotte heeft men besloten tot bewuste natuurontwikkeling, waardoor het Oldambt deel uitmaakt van het Nationale Natuurnetwerk en waar vooral rond de

Blauwestad een fors natuurontwikkelgebied is. Wat wil men met deze gebieden, wat is er te vinden en vooral: wat is er te doen en waar is van te genieten? Deze bijeenkomst heeft twee thema's:

1. *De Dollard, werelderfgoed – Groninger Landschap*
2. *De natuurgebieden van het Oldambt – Aart Jan Langbroek*

5^e bijeenkomst: maandag 20 maart 2023 » 19.00 – 21.30 uur *Landscape Challenge en afsluiting cursus*

Tijdens deze bijeenkomst presenteren de groepjes het projectplan, dat ze gemaakt hebben als opdracht. De cursus wordt afgesloten met de uitreiking van de certificaten en de Oldambt Landscape Award.

Excursies

Excursie 1: maandag 10 oktober 2022 🕒 10.00 – 16.00 uur Bus en Wandeltocht door het Dollardgebied: het Oldambt en het Duitse Rheiderland

---

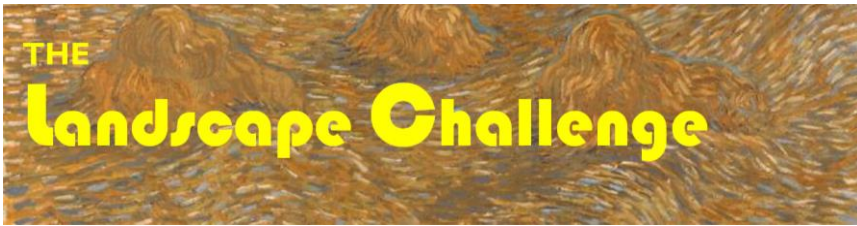
Met de bus doorkruisen we de landschappen, die gekenmerkt worden door de inbraak en de inpoldering van de Dollard. We bezoeken karakteristieke plekken en betekenisvolle landschapselementen. Deskundige gidsen wijzen op de relictten van het vroegere Middeleeuwse Friese landschap van het Oldambt, de opeenvolgende inpolderingen en de kenmerkende natuur. Ze vertellen daarbij de boeiende verhalen van het Oldambster landschap.

Excursie 2: maart 2023 🕒 10.00 – 18.00 uur Vaartocht over de Dollard vanaf Nieuwe Statenzijl

---

Voor de precieze datum moeten we nog even de informatie over de getijden afwachten. Waarschijnlijk zullen we meerder opties plannen en de groep opdelen in 2 of 3 kleinere groepen die op verschillende dagen gaan varen. Een boeiende vaartocht over de wijde Dollard langs het kustlandschap van het Oldambt. Het Oldambt gezien vanaf het water, dat het landschap zo ingrijpend heeft gevormd en bepaald en nu wordt gekoesterd als Natura 2000 gebied. We gaan om 10.00 uur bij hoog water de sluis uit en varen over de langzaam droogvallende Dollard. Tegen lunchtijd laten we ons droogvallen op een zandplaat. Na de lunch varen we dan via een andere route weer terug naar de sluis, waar we tussen 17.00 en 18.00 uur weer zullen aanmeren.

Bij aanvang van de cursus ontvangen de deelnemers de cursusopdracht en krijgen uitleg

De opdracht luidt:

‘Presenteer een projectplan van een nieuw arrangement, een attractie , een evenement of een ander toeristisch aanbod, dat betrekking heeft op het landschap en dat in de eigen omgeving aangeboden kan worden aan gasten of bezoekers. Onderdeel van dat projectplan kan zijn een streefbeeld van een onderdeel van het landschap of vormgeving van een of meer Oldambster landschapselementen. Landschapskenmerken als natuur en/of cultuurhistorie moeten deel uitmaken van dit projectplan ‘

Groepjes van 2 a 3 deelnemers werken aan de opdracht en maken er een aantrekkelijke presentatie van. Dit kan zijn: een filmpje, een animatie, een powerpointpresentatie, een ‘artist impression’, een folder of brochure, of een andere aansprekende, en wellicht onverwacht creatieve manier.

Op de laatste cursusdag op (...) presenteren de groepjes hun resultaat. Bij de presentatie van de opdrachtuitwerkingen is een jurypanel van 6 juryleden aanwezig, bestaande uit deskundigen op het gebied van landschap, historie of natuur en vertegenwoordigers van belangengroepen. Na elke presentatie geven een paar juryleden kort commentaar en stellen enkele korte vragen. De jury beoordeelt de presentaties op: originaliteit/creativiteit, landschappelijke kennis en inzicht en de argumentatie.

Het geheel wordt geleid door een presentator/presentatrice tevens gespreksleid(st)er.

Na de presentaties kiest de jury de winnaar van de Oldambt Landscape Challenge Award 2021.

Tenslotte ontvangen alle deelnemers het certificaat ‘Ambassadeur Gastvrij Landschap Oldambt’ en een bijbehorend gevelbordje en wordt de bijeenkomst afgesloten met een hapje en een drankje.

Kosten

Deelname kost € 350,-- pp, incl. koffie/thee tijdens de bijeenkomsten en lunch tijdens de excursies. Voor toeristische ondernemers neemt de gemeente Oldambt daarvan 50 % voor haar rekening. U betaalt dus € 175*). Er vinden gesprekken plaats met de gemeente om eenzelfde regeling ook aan te bieden voor bestuursleden van dorpsbelangen verenigingen.

*) ZO Groningen vindt het van waarde dat toeristische ondernemers kennis hebben van het gebied en beveelt daarom deze cursus van harte aan. Ondernemers die een betaalde websitevermelding hebben op de website oldambt.groningen.nl of voor aanvang de cursus zich daarvoor aanmelden, krijgen een reductie van € 50,-- ; aangeboden door ZO Groningen.

Deelnemers dienen zich te houden aan de eventueel geldende coronaregels.

Aanmelden en informatie: Gerrit Smit smit.ghanzi@home.nl Telefoon: 06 29513621